

**ДО ЧЛЕНОВЕТЕ НА
НАУЧНОТО ЖУРИ ЗА ЗАЩИТА
НА ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД**

СТ А Н О В И Щ Е

От д-р Ралица Янкова Илкова, доцент по наказателно право в Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ – член на научното жури за публична защита на дисертационния труд на Даница Саво Монева, докторант на самостоятелна подготовка на обучение към Правно-историческия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“, на тема „Изпирането на пари според българското и македонското наказателно право“, за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление „3.6 Право“, научна специалност „Наказателно право“

ПОЧИТАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Със заповед № 3264/02.12.2016 г. на Ректора на Югозападния университет „Неофит Рилски“ – град Благоевград съм определена за външен член на научното жури по процедурата за защита на дисертационния труд за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 3 „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление: 3.6 „Право“, научна специалност „Наказателно право“. В това си качество предоставям следното становище:

I. Кратко представяне на докторанта и на неговия труд

Даница Саво Монева е родена на 17.01.1966 г.; понастоящем живее в гр. Щип, Република Македония. Висшето си юридическо

образование получава в Юридическия факултет на Университета „Св. Кирил и Методий“ в гр. Скопие в периода 1984 – 1988 г. Магистър по търговско право е от 2009 г. През 2014 г. е участник в обучението „Countering Trafficking in Human Beings in the Private Sector: Criminal Liability of Companies for THB, Trier, Germany, 12-13 June 2014.

В периода 1989 – 2000 г. Даница Монева работи като съветник в Основния съд в гр. Щип; в периода 2000 – 2013 г. работи като главен прокурор в Началната държавна прокуратура на гр. Щип; от 2013 г. е главен прокурор във Висшата държавна прокуратура на гр. Щип, Република Македония. От 2009 г. е преподавател в Академията за съдии и прокурори „Павел Шатев“ – гр. Скопие, Р Македония. Интересите ѝ са предимно в областта на наказателното право, гражданското право и трудовото право.

Научен ръководител на докторанта г-жа Даница Монева е проф. д-р Веселин Вучков. По темата на дисертационния труд докторантката има публикация на тема „Техники на пране на пари с помощта на световната търговска система“, публикувана в електронното списание „Право, политика, администрация“ на Югозападния университет „Неофит Рилски“ - град Благоевград през 2016 г.

Дисертационният труд на докторанта е на тема „Изпирането на пари според българското и македонското наказателно право“ и представлява задълбочено и системно изследване, което има не само научно, но и практическо значение.

Обект на научния анализ на кандидата е развитието на мерките срещу изпирането на пари в международните актове и актовете на ЕС, в законодателството на Р България и Р Македония, както и работата на компетентните да противодействат звена в контекста на глобализацията на икономическите процеси и разрастващата се трансгранична организирана престъпност.

Предмет на изследването е същността и проявите форми на явлението „изпиране на пари“, там където то тангира с организираната престъпност; негативният ефект от проявите форми на организирана престъпност и изпиране на пари; мерките, които се предприемат в международен и национален план за справяне с това

явление, в т.ч. наказателноправните механизми за противодействие на изпирането на пари. Направен е задълбочен сравнителноправен анализ на мерките срещу изпирането на пари, възприети в Р България и Р Македония.

Изследването се характеризира със структура, включваща въведение, три глави и заключение.

В първата глава е направен преглед на понятието за организирана престъпност, като са изяснени наказателноправните и криминологичните аспекти на това явление; изяснени са характеристиките на организираната престъпност, формите на проявление и моделите на организираната престъпност. Систематизирани са видовете организирана престъпност.

В глава втора от дисертационния труд е направена обща характеристика на явлението „изпиране на пари“; изяснено е понятието „изпиране на пари“, методите и техниките за изпиране на пари и тенденциите в развитието на изследваното явление. Изяснени са мерките срещу изпирането на пари, възприети в законодателството на Р Македония и Р България. Акцент в изложението е критичният преглед на стратегическите документи в областта, на работата на специализираните звена за превенция и противодействие на явлението, на позитивното законодателство, регламентиращо мерките срещу изпирането на пари и на наказателното законодателство, инкриминиращо различните проявни форми на изпирането на пари. Изяснени са механизмите за превенция и противодействие в международен план и на равнище ЕС, както и международната координация за борба с изпирането на пари.

В глава трета са изяснени международните и европейски стандарти за конфискация на имущество, предмет или придобито от престъпна дейност, с оглед недопускане на облагодетелстване и финансиране на организирана престъпност и тероризъм; анализирани са различните режими за конфискация на имущество; разгледано е международното сътрудничество в областта.

Изследването е с общ обем от 242 страници; справката за литературните източници съдържа 63 заглавия, както на български,

така и на чуждестранни автори; бележките под линия са общо 144 на брой. Цитиранията са коректни.

II. Оценка на научните и научно-приложни резултати и приноси на дисертационния труд

Дисертационният труд представлява безспорен принос в наказателноправната теория и криминологията. Като основни **приносни моменти** на автора следва да се очертаят следните:

На първо място, следва да се отбележи, че докторантът е положил изключителни усилия при извеждане на типологията на проявите форми на изпирането на пари. Очертаването на възможните механизми за осъществяване на това общественноопасно посегателство спомага много да търсене и намиране на адекватните законодателни разрешения за превенция и противодействие на изпирането на пари, тъй като само явление, което се познава добре, би могло да бъде прогнозирано и профилактирано. Очертаването на възможните модели на изпиране на пари ще се яви неоценим принос и за правоприлагането, тъй като ще способства за своевременното установяване на признаците на извършено престъпление и за прилагане на адекватни методи за разследване и събиране на релевантните доказателства.

Изложеното е напълно относимо и към изложението на докторанта касателно организираната престъпност. Макар изложението, в тази му част, да има по-скоро криминологични, а не наказателноправни аспекти, то дава ценно знание за проявите форми на организираната престъпност и най-вече тази с трансграничен характер, въвн от строгите рамки на наказателноправната норма. Така способства за правилното разбиране на това явление, а с това – и за по-ефективното му противодействие в контекста на междуинституционалното и международно сътрудничество.

На второ място, изложението очертава цялостната картина на превенцията и противодействието на изпирането на пари в Р България и в Р Македония. Дисертантът не се ограничава само до анализ на наказателноправните мерки за борба с явлението, а

разглежда стратегическата рамка на борбата с изпирането на пари, както и законодателни и институционални механизми за справяне с явлението – както на национално, така и на международно равнище. По този начин читателят придобива широк поглед върху анализираната проблематика, запознава се детайлно с инструментариума за превенция и противодействие на явлението и има възможност да направи сравнителен преглед на приложените механизми у нас и в Р Македония.

На трето място, положително впечатление прави задълбочения анализ на съставомерните признаци на престъплението изпиране на пари по българското наказателно право. Тази, бих казала същинска част на дисертационния труд, се характеризира с необходимата задълбоченост, аналитичност и прецизност. Госпожа Монева демонстрира познаване на наказателноправната теория в дълбочина, което ѝ позволява да прави убедителни анализи и логично издържани и обосновани изводи. Дисертантът добре познава съдебната практика по приложението на обсъжданите наказателноправни норми и подкрепя научните си тези с релевантните съдебни актове.

На четвърто място, ценен принос представлява анализът на нормативната основа и правоприлагането в областта на отнемането в полза на държавата на имущество, придобито от престъпна дейност. Тона е въпрос, който в науката е все още подценяван и изследването би могло успешно да има принос за необходимата широка дискусия по въпроса адекватно ли е българското законодателство спрямо международните стандарти в областта.

Убедено може да се твърди, че дисертантът е концентрирал научните си търсения в областта на особено актуалната днес проблематика на изпирането на пари в контекста на трансграничната организирана престъпност и заплахата от тероризъм, като изследването представя както възможните проявни форми на явленията, така и предприетите мерки за превенцията и противодействието му. Оттук и изводът, че изследването е особено актуално и би могло да допринесе съществено за развитието на законодателството - и то не само наказателното, и за правоприлагането.

Ценен принос има докторантът при формулиране на препоръката за създаване на междуинституционален аналитичен център от подготвени професионалисти, който да осъществява постоянен мониторинг върху паричните потоци и сделки, с оглед превенция и своевременно установяване на проявни форми на изпирането на пари. Възприемането на подобна препоръка би била важна, навременна и адекватна мярка.

III. Критични бележки и препоръки

Анализираният научен трудове се характеризират с множество и безспорни приносни моменти, но следва да бъдат направени и някои **критични бележки**.

На първо място, следва да се посочи известната несистемност на изложението. Трудно би могло да бъде обяснено по какви съображения изследването, което претендира да поставя акцент върху механизмите за превенция и противодействие на изпирането на пари, започва с изследване на криминологичните аспекти на организираната престъпност, а не на тези на изпирането на пари, както и по какви съображения е отделено пространно изложение върху въпросите на отнемането в полза на държавата на имущества, придобити от престъпна дейност.

На второ място, макар авторът да има претенции да разглежда аспектите на изпирането на пари според българското и македонското наказателно право (видно от заглавието на дисертационния труд), на анализа на наказателноправните норми относно изпирането на пари авторът е отделил сравнително малка част от изложението (от с. 137 до с. 142 и от с. 155 до с. 188 в изложението). Изложението би придобило по-висока научна стойност, в случай, че авторът проследи развитието на съдебната практика на българските и македонски съдилища и я подложи на критичен анализ.

На трето място, слабост на научната продукция е липсата на задълбочен сравнителноправен преглед на българското и македонското наказателно право в областта на изпирането на пари, както и категоричен отговор на въпроса адекватно ли вътрешното позитивно и наказателно законодателство на международните и

европейски стандарти. Уместно е в резултат на научните си търсения, авторът да формулира конкретни препоръки за законодателни инициативи с оглед подобряване на правната рамка в изследваната област.

Несъгласие предизвиква употребената терминология в глава трета от изложението, що се касае до конфискацията на имущество, придобито от престъпна дейност. Не се прави разлика между конфискацията, като вид наказание, съгласно българския Наказателен кодекс, и отнемането в полза на държавата на определени имущества, по реда на чл. 53 от НК и по реда на специалното законодателство. В тази връзка липсва анализ на приложението на института по чл. 83а ЗАНН в аспекта на противодействието на изпирането на пари и финансирането на организираната престъпност и тероризма.

Направените критични бележки, обаче, не влияят на общата положителна оценка на дисертационния труд. Те не разколебават безусловно налагащия се извод, че научната работа е написана в резултат на упорита работа и добросъвестните усилия на автора в областта на научния анализ.

Научната работа на дисертанта недвусмислено сочи, че г-жа Монева се отличава със способност да изследва всестранно и задълбочено наказателноправна проблематика; има богати теоретични познания в областта на наказателното право и криминологията; демонстрира, че може да работи с големи масиви от информация, от които е способна да формулира релевантни научни изводи.

IV. Заключение

В заключение, имайки предвид изложените по-горе съображения, изразявам положителната си оценка, че представеният за защита дисертационен труд на тема: „Изпирането на пари според българското и македонското наказателно право“ отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ за получаване на образователната и научна

степен „доктор“, поради което предлагам да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“ по професионално направление „3.6 Право“, научна специалност „Наказателно право“ на Даница Саво Монева.

Член на научното жури:

(доц. д-р Ралица Илкова)

София, 20 декември 2016 г.